

Школско такмичење из Српског језика – матерњег  
Школска година 2025/2026.  
2. категорија – VI (шести) разред основне школе  
6. фебруар 2026.

Школско такмичење из Српског језика – матерњег

6. фебруар 2026.

2. категорија – VI (шести) разред основне школе

ЛОЗИНКА

(петероцифрени број и реч)

| БОДОВИ                |                    |                         |
|-----------------------|--------------------|-------------------------|
| остварени број бодова | укупан број бодова | проценат решености ( %) |
|                       | <b>50</b>          |                         |

1. Испит се састоји од 30 питања и решаваш га 90 минута.
2. Пре почетка решавања испита треба пажљиво да попуните листић са лозинком.
3. Лозинку са листића препиши на прву страницу испита.
4. Након што попуниш листић са лозинком, спреми га у коверту.
5. Пажљиво прочитајте испитне задатке и упутства за њихово решавање.
6. Решења уписујете на предвиђена места у испиту. Користите искључиво хемијску оловку која пише плавом или црном бојом.
7. Испит пишите искључиво писаним, не штампаним словима, правописно и граматички тачно те читко. Нечитки одговори бодоваће се са нула (0) бодова.
8. Током решавања испита можете се користити папиром за концепт који Вам је додељен од Школске комисије и оверен печатом школе. Одговори у концепту се не вреднују. Након завршетка писања тај папир се предаје Школској комисији и чува са другом документацијом такмичара.
9. Исправљени одговори се вреднују само ако је погрешно написан одговор стављен у заграду и прецртан једном водоравном линијом, а поред тачно написаног одговора стављени Ваши иницијали / почетна слова имена и презимена такмичара (скраћени потпис, а не пуно име и презиме).
10. Када решите задатке, проверите одговоре. Испит предајте члану Школске комисије.
11. После објаве привремене ранг-листе имате право увида у испит и право на писану жалбу.

**Желимо Вам много успеха!**

Школска комисија:

1. \_\_\_\_\_ (председник Школске комисије)
2. \_\_\_\_\_ (члан Школске комисије)
3. \_\_\_\_\_ (члан Школске комисије)

## КЊИЖЕВНОСТ

Прочитај наведене стихове из лирске песме Јована Дучића те одговори на питања испод песме.

Киша

Недељу дана дажд ромиња,  
Корито речно пуно муља;  
Досадно, горко; и дан тиња,  
Као лампа без капи уља.

По стрејама по ваздан чучи  
Голубље јато, док не цркне;  
Прљава вода одсвуд хучи,  
И већ од подне тихо мркне.

дажд – киша  
тиња – горети без пламена  
стреје – стрехе  
ваздан - стално

1. Одреди **врсту** лирске песме.

\_\_\_\_\_

|  |   |
|--|---|
|  | 1 |
|--|---|

2. Коју **песничку слику** препознајеш у наведеном стиху?

„Корито речно пуно муља”

\_\_\_\_\_

|  |   |
|--|---|
|  | 1 |
|--|---|

3. Одреди **врсту строфе и стиха** у песми. **Заокружи** тачан одговор.

- а) катрен, деветерац
- б) квинта, деветерац
- в) катрен, осмерац
- г) квинта, осмерац

|  |   |
|--|---|
|  | 1 |
|--|---|

Школско такмичење из Српског језика – матерњег  
Школска година 2025/2026.  
2. категорија – VI (шести) разред основне школе  
6. фебруар 2026.

4. Одреди **врсту риме** у песми.

\_\_\_\_\_

|  |   |
|--|---|
|  | 1 |
|--|---|

5. Које две **стилске фигуре** препознајеш у наведеном стиху?

„Прљава вода одсвуд хучи”

а) \_\_\_\_\_

б) \_\_\_\_\_

|  |   |
|--|---|
|  | 2 |
|--|---|

6. Напиши којем **књижевном роду** припада наведи одломак.

„Једнога дана Месец је сишао низ сребрне степенице, док су сви људи гледали у њега, само један тврдица спавао. Он је био незаинтересован јер су му само паре биле важне и о њима је бринуо. Зли човек је имао слугу који се звао Радојица.”

\_\_\_\_\_

|  |   |
|--|---|
|  | 1 |
|--|---|

7. Одреди **облик казивања (форму приповедања)** у наведеним одломцима.

а) „(Мало па тек прозбори онако сама:) Та ред је једном да и мене Бог обрадује! И зар ја нисам срећна? Ко то каже? Тек како сам срећна! Море имам ја сина! Имам домаћина, хеј!”

Облик казивања: \_\_\_\_\_

|  |   |
|--|---|
|  | 1 |
|--|---|

б) „Прекосутра када је Јула дошла преподне у башту и стала плевити, запевала је по свом обичају. Песма је потекла из неког расположења које даје младости расположење, а не из какве љубави, јер Јула још није била заљубљена.”

Облик казивања: \_\_\_\_\_

|  |   |
|--|---|
|  | 1 |
|--|---|

8. Која је улога Светог Саве у наведеном тексту? Заокружи тачан одговор.

„Свети Сава био је и учитељ. Једном његовом ђаку, један пут, нестане заструг меда. Да би пронашао крадљивца, Свети Сава узвикне гласно својим ђацима: „Ко је украо мед, пашће му данас пчела на капу!” Када су ђаци после изашли на ручак, онај што је украо био мед непрестано је пазио да му пчела не падне на капу, и тако је у крађи ухваћен.”

„Свети Сава и ђаци”

Свети Сава је у овој причи:

- а) наратор
- б) лирски субјекат
- в) књижевни јунак
- г) писац

|  |   |
|--|---|
|  | 1 |
|--|---|

9. Коју врсту карактеризације лика препознајеш у наведеном одломку из приповетке „Чича Јордан” Стевана Сремца? Заокружи тачан одговор.

– Ахааа! Тој ли учите у чкољу, тој ли ве је учитељ научио? – дере се чича Јордан и све ближе и ближе долази.

– А што ниси понџ већу мотку, чича Јордане? – смеју му се деца склоњена и безбедна иза плота.

– Ако, ако, подсмевајте ми се, несрећници! Сад ми утекосте, ама да запишете кад још једаред поједете сливу одавде! Утекосте, ама један ће бар да ми плати кад-тад! Да ми плати, ем убаво, ем за све!

- а) физичка карактеризација
- б) језичка карактеризација
- в) социјална карактеризација
- г) унутрашња карактеризација

|  |   |
|--|---|
|  | 1 |
|--|---|

10. Напиши који **облик описивања** уочаваш у наведеном одломку из романа „Орлови рано лете”  
Бранка Ћопића?

„Лазар Мачак био је омален пргав дјечак, готов увијек на свађу и бој, ако га само неко наљути.  
Није се бојао ни много старијих и већих од себе и смјело се залијетао на њих фрчући као срдит  
мачак.“

|  |   |
|--|---|
|  | 1 |
|--|---|

11. Напиши коју **стилску фигуру** уочаваш у наведеним стиховима.

а) „Коса му је до земљице црне,  
Полу стере, полом се покрива;  
Нокти су му орати би мого”

б) „То је Марко послушао мајку:  
он узима рало и волове,  
ал’ не оре брда и долине,  
већ он оре царева друмове”

|  |   |
|--|---|
|  | 2 |
|--|---|

12. Напиши којем **циклусу народних епских песама** припада песма „Смрт Мајке Југовића”?

|  |   |
|--|---|
|  | 1 |
|--|---|

13. Повежи **линијама** наслов дела са његовим аутором.

„Поход на Мјесец”

„Хајдуци”

„Капетан Џон Пиплфокс”

„Шашава песма”

Душан Радовић

Мирослав Антић

Бранко Ћопић

Бранислав Нушић

Добрица Ерић

|  |   |
|--|---|
|  | 4 |
|--|---|

Школско такмичење из Српског језика – матерњег  
Школска година 2025/2026.  
2. категорија – VI (шести) разред основне школе  
6. фебруар 2026.

14. Попуни табелу како је започето.

| Дело                       | Књижевни род | Књижевна врста |
|----------------------------|--------------|----------------|
| „Дечак и пас”              | епика        |                |
| „Избирачица”               |              | комедија       |
| „Ратар”                    | лирика       |                |
| „Дјевојка цара надмудрила” |              | приповетка     |

4

15. Коју врсту кратке народне форме уочаваш у наведеним стиховима? Заокружи тачан одговор.

„Куме Марко, бог ти помогао!  
Твоје лице св’јетло на дивану!  
Твоја сабља сјекла на мејдану!  
Нада те се не нашло јунака!  
Име ти се свуда спомињало,  
док је сунца и док је мјесеца!”

- а) клетву
- б) благослов
- в) брзалицу
- г) пословицу

1

## ЈЕЗИК

16. Одреди **род, број и падеж** подвучене именице.

Чеда је кадар цео разред да повуче за собом те да сва деца дигну руке од школе.

| Именица | Род | Број | Падеж |
|---------|-----|------|-------|
| руке    |     |      |       |

|  |   |
|--|---|
|  | 3 |
|--|---|

17. У наведеној реченици **подвуци непроменљиву реч**.

Мама, управо смо стигли кући.

|  |   |
|--|---|
|  | 1 |
|--|---|

18. Из следеће реченице **препиши глагол у перфекту**.

Почео је ветар, биће олује, затварајте прозоре.

\_\_\_\_\_

|  |   |
|--|---|
|  | 1 |
|--|---|

19. У наведеној реченици **подвуци именски предикат**.

Здравље је највеће богатство које човек има.

|  |   |
|--|---|
|  | 1 |
|--|---|

20. У којој од наведених реченица препознајеш апозицију? Заокружи тачан одговор.

а) Рак Кројач дружио се с малим раковима, морским звездама и алгама.

б) Раку Кројачу су у послу помагали мали ракови, његови синови.

в) Рак Кројач живео је у свом морском царству.

г) Рак Кројач и Мала Сирена били су добри пријатељи.

|  |   |
|--|---|
|  | 1 |
|--|---|

21. Одреди **врсту подвучене прилошке одредбе** у наведеној реченици.

Свако јутро је девојчица шетала дуго по шуми обилазећи око сваког дрвета.

\_\_\_\_\_

|  |   |
|--|---|
|  | 1 |
|--|---|

22. У следећем низу речи **подвуци** ону која **нема** исти корен као остале речи:

пут, капут, сапутник, путић, путовати

|  |   |
|--|---|
|  | 1 |
|--|---|

23. Која **гласовна промена** је извршена у речи **друже**?

\_\_\_\_\_

|  |   |
|--|---|
|  | 1 |
|--|---|

24. **Заокружи реч** у којој запажаш резултат **сибилизације**.

ловац, грмље, кружић, ораси, читаоница, шчепати

|  |   |
|--|---|
|  | 1 |
|--|---|

25. Упиши одговарајући **облик футура првог без личне заменице**.

Сад немам времена, \_\_\_\_\_ (ја, гледати) овај филм сутра.

|  |   |
|--|---|
|  | 1 |
|--|---|

26. У наведеној реченици **подвуци речи** које су **неправилно написане**.

Из Вуковара се у Нови Сад може стићи преко Бачке паланке или Сремском страном, што је и најлепши пут, јер се тада вози кроз Фрушку Гору.

|  |   |
|--|---|
|  | 3 |
|--|---|

27. У којој реченици је **правилно употребљен зарез** уз именицу у вокативу? Заокружи тачан одговор.

а) На циљ је прва стигла, Сандра.

б) Сандра, седи у клупи.

в) Сандра, донеси ми воде.

г) Донеси ми Сандра, воде.

|  |   |
|--|---|
|  | 1 |
|--|---|

28. Допуни реченице тачним податком.

Први књижевни језик свих Словена назива се \_\_\_\_\_ језик.

Прво словенско писмо је \_\_\_\_\_,

њего су саставили браћа \_\_\_\_\_ у \_\_\_\_\_ веку.

|  |   |
|--|---|
|  | 4 |
|--|---|

КУЛТУРА ИЗРАЖАВАЊА И МЕДИЈИ

29. Пажљиво прочитај причу **Историја Марка и Јулија М. Иљина** и одговори на питања испод текста.

Историја Марка и Јулија

Пре више од две хиљаде година људи су лако живели без часовника. Ујутру војника буди рог, а грађанина – петао, како су тада говорили, а дању је лако било одредити време према сунцу. Али и тада у неким случајевима часовник се није сматрао као луксуз, већ као неопходна ствар.

Грчке и римске судије служиле су се најједноставнијим воденим часовником. То је био суд са отвором на дну, из којег је вода отицала отприлике за четврт сата. Водени часовник се грчки зове „клепсидра“.

У Риму су судили једном грађанину који је био оптужен за убиство. Звао се Марко. Постојао је само један сведок, његов пријатељ Јулије, који га је могао спасти. По закону који је тада постојао, тужилац, оптужени и судија добијали су подједнако времена да говоре. Сваки од њих могао је да говори по две клепсидре, то јест по пола сата.

Прво је говорио тужилац. Он је доказивао да су све чињенице против Марка. Треба га осудити на смрт због убиства. Тужилац је завршио. Судија је упитао Марка, шта може да каже у своју одбрану.

Марку је било тешко да говори. Од ужаса му се паралисао језик. Једна клепсидра се већ завршила, почела је друга. Али тада се десило чудо, капи су почеле да падају спорије.

У Марку је опет оживела нада. Он је намерно отезао причу, говорио је о својим рођацима, који су сви били поштени људи, о свом оцу, деди, баби. Већ је почео да прича о сестрици своје бабе, када је тужилац, нагнувши се над часовник, узвикнуо:

- Неко је у сат бацио каменчић! Ево зашто преступник говори не две, већ најмање четири клепсидре. Али у исти час гомила гледалаца се размакнула и напред пропустила Јулија. Марко је био спасен.

Али ко је бацио каменчић у клепсидру?

а) Како су пре две хиљаде година људи одређивали време дању?

---

б) Колико временски траје једна клепсидра?

---

в) Због чега се Марку судило у Риму?

1. због рођака
2. због преваре
3. због убиства
4. због успоравања клепсидре

г) Ко је био једини сведок који је могао спасити Марка?

---

д) Напиши која је реч синоним за часовник.

---

|  |   |
|--|---|
|  | 5 |
|--|---|

**30. Допуни** реченицу тачним одговором.

Илустрована прича смештена у квадрате најчешће пропраћена текстом који се налази у  
балончићима назива се \_\_\_\_\_.

|  |   |
|--|---|
|  | 1 |
|--|---|